

موضوع:

اهل بیت (ع): ۱۲۰ (تاریخ: ۲۲۶)

گروه مخاطب:

- عمومی

- تخصصی (طلاب و دانشجویان)

شماره کتاب: ۱۳۱۳

مسئله انتشار: ۲۴۶۴

زهادت، عبدالمجید، ۱۳۴۲ -

سیمای پیامبر اکرم (ص) در نهج البلاغه / عبدالمجید زهادت. - قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۹.

۳۰۴ ص. - (بوستان کتاب قم: ۱۳۱۳) (اهل بیت: ۱۲۰. تاریخ: ۲۲۶)

ISBN 964 - 371 - 795 - X - ۲۸۰۰۰ ریال

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Ahl Ol-Majid Zahadat. Simaye Payambare Akram(s.a)

ص. ع. به انگلیسی:

[The Holy Prophet's features in Imam Ali's Book: Dar Nahj Ol-Balagha

کتابنامه: ص [۲۹۹]. ۳۰۴: همچنین به صورت زیر نویس.

نمایه.

۱. علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - نظریه درباره محمد (ص)، پیامبر

اسلام. ۲. محمد (ص)، پیامبر اسلام، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق. الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.

مؤسسه بوستان کتاب قم. ب. عنوان.

۲۹۷/۹۵۱۵

BP ۳۸/۰۹/۳۹

{۲۹۷/۹۳}

[BP ۲۲/۹/۳۹] (ص ۹)

سیمای پیامبر اکرم ﷺ

در نهج البلاغه

عبد المجید زہادت

بوستان کتب
۱۳۸۴

بوشنج گیت

سیمای پیامبر اکرم ﷺ در نهج البلاغه

• نویسنده: عبدالمجید زاهدت

• ناشر: مؤسسه بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)

• لیتوگرافی: سعیدی • چاپ: صدف • نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۴

• شمارگان: ۱۵۰۰ • بها: ۲۸۰۰ تومان

تمام حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

✓ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفاییه)، ص پ ۹۱۷، تلفن: ۷۷۴۲۱۵۵-۷، نمابر: ۷۷۴۲۱۵۴

✓ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (هر شه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)

تلفن پخش: ۷۷۴۴۲۶

✓ فروشگاه شماره ۲: تهران، خ فلسطین جنوبی، کوچه دوم (پشت)، تلفن: ۶۴۶۰۷۳۵

✓ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع یاس، تلفن: ۲۲۳۶۶۷۲

✓ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهارراه کرمانی، گلستان کتاب، تلفن: ۲۲۲۰۳۷۰

پست الکترونیک: [E-mail: info@bustaneketab.com](mailto:info@bustaneketab.com)

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی با آن در وب سایت:
<http://www.bustaneketab.com>

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته اند:

○ ویراستار: محمد تقویان ○ کنترل ویرایش: مسلم سلگی ○ اصلاحات حروفنگاری و صفحه‌آرایی: امیرحسین علیمردانی

○ نمونه‌خوانی: ابوالحسن مسیب‌زاد، حسن حسینی، جلیل حبیبی و محمد جواد مصطفی ○ کنترل فنی صفحه‌آرایی:

سید علی قائمی ○ نظارت و کنترل: عبدالهادی اشرفی ○ طراح جلد: مجید سامان ○ مسئول تولید: حسین محمدی

○ بی‌گیر چاپ: سید رضا محمدی

ناشر

چکیده

اثر حاضر با انگیزه ارائه شمایی از زندگی و شخصیت تابناک و والای رسول گرامی اسلام ﷺ از نظرگاه امیر مؤمنان علی علیه السلام نگاشته شده و این مهم، با شرح سخنان امام علی علیه السلام در نهج البلاغه با تأکید بر آیات و روایات انجام پذیرفته و در لابه لای مباحث به مسائل تاریخی و اعتقادی با اختصار و نثری روان و ساده پرداخته شده است.

نگارنده گرامی پس از بیان ویژگی های دودمان پیامبر ﷺ، به رخ داده های شگفت انگیز ولادت و دوران کودکی وی پرداخته، سپس با ارائه تحلیلی از وضعیت نابسامان جهان به هنگام بعثت، نقش کلیدی ایشان را در بهبود اوضاع، تغییر سنت ها و باورهای نادرست، به تصویر کشیده است و سجایای اخلاقی ایشان را الگویی برای زندگی سعادتمندانه قرار داده است.

کلیدواژه های اصلی

امام علی علیه السلام، اسوه حسنه، ایمان آباء پیامبر ﷺ، بعثت پیامبر ﷺ، تأسی به پیامبر ﷺ، حضرت محمد ﷺ، سیره نبوی، صفات حضرت محمد ﷺ، نهج البلاغه.

فهرست

۱۱	 مقدمه
۱۵	 □ فصل اول: شخصیت نبی گرامی اسلام ﷺ
۱۵	 ۱. شخصیت خانوادگی پیامبر اکرم ﷺ
۱۶	 نسل پاک پیامبران
۱۷	 دو دمان پاک پیامبر اکرم ﷺ
۱۹	 ایمان اجداد پیامبر اکرم ﷺ
۲۲	 ۲. ولادت
۲۳	 الف) دوران بارداری حضرت آمنه علیها السلام
۲۳	 ب) ولادت آن مولود با عظمت
۲۴	 ج) حوادث آسمانی هنگام ولادت آن حضرت ﷺ
۲۵	 د) عجایب رخ داده در زمین به هنگام میلاد نبی گرامی اسلام ﷺ
۲۶	 ۳. دوران کودکی
۲۸	 تربیت مخصوص نبی گرامی اسلام ﷺ

□ فصل دوم: بعثت پیامبر اکرم ﷺ ۳۳

۱. جهان در عصر بعثت ۳۵

بخش اول: وضعیت جهان از نظر دینی و اعتقادی ۳۵

بخش دوم: وضعیت اجتماعی ۶۶

۲. بشارت به ظهور نبی گرامی اسلام ﷺ ۸۴

۳. اهداف و فواید بعثت ۹۰

الف) در بعد اعتقادی و دینی ۹۰

ب) اهداف و فواید بعثت در بعد اجتماعی ۱۲۲

□ فصل سوم: پیامبر اکرم ﷺ اسوه حسنه ۱۴۱

۱. لزوم پیروی از نبی گرامی اسلام ﷺ ۱۴۱

۲. سیره نبی گرامی اسلام ﷺ ۱۴۷

الف) پیامبر ﷺ ملاک ارزش‌ها ۱۴۷

ب) زندگی زاهدانه پیامبر ﷺ ۱۵۳

۳. سنت نبی گرامی اسلام ﷺ ۱۶۵

الف) بهترین سنت‌ها ۱۶۵

ب) سنت پیامبر را از کجا به دست آوریم؟ ۱۶۷

ج) لزوم عمل به سنت و برپاداشتن آن ۱۷۰

۴. صفات نبی گرامی اسلام ﷺ ۱۷۴

الف) امانت‌داری ۱۷۴

ب) استقامت و پایداری	۱۷۷
ج) رسول رحمت	۱۹۳
د) برترین پیامبران	۱۹۷
هـ) رسول خاتم	۱۹۸
۵. استناد امام علی علیه السلام به گفتار و رفتار نبی گرامی اسلام صلی الله علیه و آله	۲۰۰
الف) فضایل و مقامات اهل بیت علیهم السلام	۲۰۴
ب) عدالت اجتماعی و رعایت حقوق	۲۰۷
ج) سفارش به نماز	۲۱۲
د) موعظه و اندرز	۲۱۴
□ فصل چهارم: رابطه امام علی علیه السلام با رسول خدا صلی الله علیه و آله	۲۱۷
۱. دوران کودکی امام علی علیه السلام نزد نبی گرامی اسلام صلی الله علیه و آله	۲۱۷
۲. امام علی علیه السلام در مکتب تربیتی نبی گرامی اسلام صلی الله علیه و آله	۲۱۹
الف) کسب فضایل اخلاقی	۲۱۹
ب) امام علی علیه السلام اولین مؤمن به رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله	۲۲۱
ج) پایداری و فداکاری در راه نبی گرامی اسلام صلی الله علیه و آله	۲۲۹
۳. جایگاه و منزلت امام علی علیه السلام نزد نبی گرامی اسلام صلی الله علیه و آله	۲۳۴
الف) قرابت و خویشاوندی	۲۳۴
ب) همراهی در مناصب و مقامات	۲۳۶
سرانجام	۲۴۱

۲۴۲	و آخرین دیدار
۲۴۵	فهرست‌ها
۲۴۷	آیات
۲۵۳	روایات
۲۶۹	اشخاص
۲۷۵	مکان‌ها
۲۷۷	کتاب‌ها
۲۷۹	گروه‌ها، فرقه‌ها و قبایل
۲۸۳	نمایه موضوعی
۲۹۹	کتاب‌نامه

مقدمه

قال الله تعالى: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ
وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾^۱ البته برای شما در زندگی رسول خدا سرمشق
نیکیویی است برای آن‌ها که امید به رحمت خدا و روز رستخیز دارند و خدا
را بسیار یاد می‌کنند.

راغب در معنای اسوه می‌گوید: اسوه به معنای الگو گرفتن و سرمشق
قرار دادن دیگری است چه آن الگو خوب باشد چه بد و چه مفید باشد چه
مضر به همین جهت در قرآن کریم اسوه متّصف به حسنه شده است.^۲
از آن جا که نبی گرامی اسلام ﷺ اسوه حسنه و الگوی مناسب برای همه
انسان‌ها در همه عصرها و نسل‌هاست، باید در صدد شناخت آن شخصیت
عالی مقام و سیره و سنت آن رسول برحق باشیم.

۱. احزاب (۳۳) آیه ۲۱.

۲. معجم مفردات الفاظ القرآن، مادة «أ. س. و»: «الأسوة والإسوة - كَالْقُدْوَةِ الْقِدْوَةِ - وهي الحالة
التي يكون الإنسان عليها في اتباع غيره إن حسناً وإن قبيحاً. وإن ساراً أو ضاراً، ولهذا قال
تعالى: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾.

با توجه به این که نزدیک‌ترین انسان‌ها به نبی گرامی اسلام ﷺ و آگاه‌ترین انسان‌ها به شخصیت آن پیامبر گرامی، امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام است، بهترین راه شناخت آن رسول عالم‌پناه همانا مراجعه به سخنان امام علی علیه السلام می‌باشد.

درباره شناخت و آگاهی امام علی علیه السلام در خصوص شخصیت و مقام والای نبی گرامی اسلام ﷺ مجلسی اوّل الله ذیل عبارت «مَوَالِي لَا أَحْصِي ثَنَاءَ كُمْ» می‌نویسد:

«كَمَا أَنَّهُ لَا يُمْكِنُ الثَّنَاءُ عَلَى اللَّهِ؛ لَأَنَّهُ لَا يُمْكِنُ لغيرِهِمْ مَعْرِفَةُ كَمالاتِهِمْ، كما روي في الأخبار الكثيرة أَنَّهُ قال رسول الله ﷺ: يا علي! ما عَرَفَ الله إِلَّا أَنَا وَأَنْتَ، وما عَرَفَنِي إِلَّا الله وَأَنْتَ، وما عَرَفَكَ إِلَّا الله وَأَنَا»^۱

مدح و ثنای ائمه طاهرين علیهم السلام ممکن نیست - همان‌گونه که در مورد خداوند هم مدح و ثنای حقیقی ممکن نیست - زیرا شناخت کمالات آن‌ها برای دیگران ممکن نیست. به گونه‌ای که در روایات فراوانی از پیامبر اکرم ﷺ رسیده است که فرمود: ای علی! خدا را شناخت مگر من و تو و مرا شناخت مگر خداوند و تو و شناخت تو را مگر خدا و من.

امام علی علیه السلام در تبیین چگونگی و میزان ارتباط خود با نبی گرامی اسلام ﷺ می‌فرماید: «وَقَدْ عَلِمْتُمْ مَوْضِعِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالْقَرَابَةِ الْقَرِيبَةِ، وَ الْقُرْبَةِ الْخَصِيصَةِ»^۲ شما به خوبی موقعیت من را از نظر خویشاوندی و قرابت و منزلت و مقام ویژه نسبت به رسول الله ﷺ می‌دانید.

۱. روضة المتقين، ج ۵، ص ۴۹۲.

۲. نهج البلاغه، خطبة ۱۹۲.

نهج البلاغه اقیانوس بی کرانی است از معارف الهی؛ از جمله دُرهای گران بها در این بحر موج، مطالبی است درباره شخصیت با عظمت نبی گرامی اسلام ﷺ. ابن ابی الحدید معتزلی در شرح نهج البلاغه ذیل خطبه ۱۰۶ که امام علی علیه السلام نبی گرامی اسلام ﷺ را توصیف می فرماید، می گوید:

از نقیب ابو جعفر علیه السلام که انسان منصف و دور از هوای نفس بود درباره این خطبه پرسیدم و به او گفتم: من کلمات و خطبه های اصحاب را دیده ام ولی هیچ کدام از آن ها پیامبر ﷺ را این گونه که علی بن ابی طالب علیه السلام با عظمت و احترام یاد کرده، مطرح نکرده اند و مانند او به پیامبر دعا نکرده اند. من در نهج البلاغه و سایر سخنان علی علیه السلام موارد زیادی را دیده ام که با این خطبه تناسب دارد و آن سخنان شاهد است بر بزرگداشت و احترام زیادی که برای رسول خدا ﷺ قائل بوده است. در پاسخ گفتم: صحابه در کجا کلام مدوئی دارند تا از آن فهمیده شود که چگونه پیامبر ﷺ را یاد کرده اند؟ و آیا حرف های آنان چیزی غیر از مطالبی سطحی و بی ارزش است؟ سپس گفتم: علی علیه السلام به پیامبر خدا ﷺ ایمان قوی داشت و قویاً او را تصدیق می نمود و به او یقین راسخ داشت و در راه او هیچ تردیدی نداشت و در پی اجرای خواست های پیامبر بود و با تمام این اوصاف، او رسول خدا ﷺ را بسیار دوست می داشت؛ زیرا با او نسبت نزدیک داشت و زیر نظر او تربیت یافته بود و موقعیت ویژه ای نزد او داشت که دیگر اصحاب نداشتند. به این ترتیب، شرافت پیامبر ﷺ برای علی علیه السلام هم هست؛ زیرا آن دو یک روح در دو بدن بودند. پدر آن ها یکی بود (زیرا ابو طالب کفیل پیامبر بود) از نظر اخلاقی با هم تناسب داشتند؛ پس اگر علی علیه السلام پیامبر ﷺ را بزرگ می دارد، خود را بزرگ

داشته یا اگر به سوی او فرامی خواند، به سوی خود فراخوانده است. او آرزو داشت دعوت اسلام عالم گیر شود، زیرا شکوه و زیبایی آن به خودش باز می گشت؛ پس چگونه پیامبر را تعظیم و احترام نکند و در اعلای کلمه او تلاش نکند؟^۱

مادر این نوشتار به یاری خداوند متعال و استمداد از آن رسول رحمت در پی آشنایی با شخصیت آن الگوی انسانیت از دیدگاه نهج البلاغه می باشیم.

بمَنِّهِ وَ كَرَمِهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ أَوَّلًا وَ آخِرًا
شعبان المعظم ۱۴۲۴
عبدالمجید زهادت

۱. شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۷، ص ۱۷۴: «سَأَلْتُ النُّعْمَانَ أَبَا جَعْفَرٍ (رَحِمَهُ اللَّهُ) وَ كَانَ مُنْصِيفًا بَعِيدًا عَنِ الْهَوَى وَ الْعَصْبِيَّةِ عَنْ هَذَا الْمَوْضِعِ، فَقُلْتُ لَهُ: وَ قَدْ وَقَفْتُ عَلَى كَلَامِ الصَّحَابَةِ وَ خُطْبِهِمْ، فَلَمْ أَرْ فِيهَا مِنْ يُعْظَمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَعْظِيمَ هَذَا الرَّجُلِ، وَ لَا يَدْعُو كَدْعَائِهِ، فَإِنَّا قَدْ وَقَفْنَا مِنْ نَهْجِ الْبَلَاغَةِ وَ مِنْ غَيْرِهِ عَلَى فُصُولٍ كَثِيرَةٍ مُنَاسِبَةٍ لِهَذَا الْفَصْلِ تَدُلُّ عَلَى إِجْلَالِ عَظِيمِهِ، وَ تَبْجِيلِ شَدِيدِهِ مِنْهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: وَ مِنْ أَيْنَ لَغَيْرِهِ مِنَ الصَّحَابَةِ كَلَامٌ مُدَوَّنٌ يَتَعَلَّمُ مِنْهُ كَيْفِيَّةَ ذِكْرِهِمُ لِلنَّبِيِّ ﷺ، وَ هَلْ وَجَدْتُمْ لَهُمْ إِلَّا كَلِمَاتٍ مُبْتَدَرَةً لِأَطْنَابِلِ تَحْتَهَا؟
ثم قال: إِنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ قَوِيَّ الْإِيمَانِ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ التَّصَدِيقِ لَهُ، ثَابِتَ الْيَقِينِ قَاطِعًا بِالْأَمْرِ مُحَقِّقًا لَهُ، وَ كَانَ مَعَ ذَلِكَ يُحِبُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِنَسَبَتِهِ مِنْهُ، وَ تَرْبِيَّتِهِ لَهُ، وَ اخْتِصَاصِهِ بِهِ مِنْ دُونِ أَصْحَابِهِ وَ بَعْدَ فَشْرِهِ لَهُ؛ لِأَنَّهُمَا نَفْسٌ وَاحِدَةٌ فِي جَسْمَيْنِ، الْأَبُ وَ الْوَلَدُ وَ الْوَاحِدُ وَ الْوَاحِدَةُ، وَ الْأَخْلَاقُ مُتَنَاسِبَةٌ، فَإِذَا عَظُمَ فَقَدَ عَظَمَ نَفْسَهُ، وَ إِذَا دَعَا إِلَيْهِ فَقَدَ دَعَا إِلَى نَفْسِهِ وَ لَقَدْ كَانَ يُوَدُّ أَنْ تُطَبَّقَ دَعْوَةُ الْإِسْلَامِ بِمَشَارِقِ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبِهَا؛ لِأَنَّ جَمَالَ ذَلِكَ لَاحِقٌ بِهِ، وَ عَائِدٌ إِلَيْهِ، فَكَيْفَ لَا يُعْظَمُهُ وَ يُبْجَلُهُ، وَ يُجْتَهِدُ فِي إِعْلَالِ كَلِمَتِهِ».